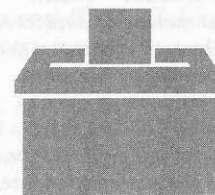

TOM BUTLER-BOWDON

POLITICĂ

Sinteza celor mai importante 50 de cărți
despre libertate, egalitate și putere

Traducere din limba engleză
ALEXANDRU RACU

LITERA

București
2020

Copyright © 2015 Tom Butler-Bowdon

Ediție publicată pentru prima dată în 2015 de Nicholas Brealey Publishing,

un imprint al John Murray Press, o companie Hachette.

Autorul și-a declarat drepturile morale asupra acestei lucrări.

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372;

e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

50 de clasici – Politică

Sinteza celor mai importante 50 de cărți

despre libertate, egalitate și putere

Tom Butler-Bowdon

Copyright © 2020 Grup Media Litera

pentru versiunea în limba română

Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză:

Alexandru Racu

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactori: Aloma Ciomâzică-Mărgărit, Ramona Ciortescu

Corector: Olimpia Băloi

Copertă: Flori Zahiu

Tehnoredactare și prepress: Anca Suci

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BUTLER-BOWDON, TOM

50 de clasici – Politică. Sinteza celor mai importante 50 de cărți despre libertate, egalitate și putere / Tom Butler-Bowdon; trad.: Alexandru Racu – București: Litera, 2020

ISBN 978-606-33-5931-6

I. Racu, Al. (trad.)

32

CUPRINS

Mulțumiri.....	9
Introducere.....	11
1. Lord Acton. <i>Eseuri despre libertate și putere</i> (1948).....	40
2. Daron Acemoglu și James A. Robinson. <i>De ce eșuează națiunile</i> (2012).....	50
3. Saul Alinsky. <i>Reguli pentru radicali</i> (1971).....	60
4. Graham T. Allison și Philip Zelikow. <i>Esența deciziei</i> (1971/1999).....	66
5. Norman Angell. <i>Marea iluzie</i> (1910).....	76
6. Hannah Arendt. <i>Originile totalitarismului</i> (1951).....	86
7. Aristotel. <i>Politica</i> (sec. al IV-lea î.Hr.).....	96
8. Isaiah Berlin. <i>Două concepte de libertate</i> (1958).....	106
9. Edward Bernays. <i>Propaganda</i> (1928).....	116
10. Carl Bernstein și Bob Woodward. <i>Toți oamenii președintelui</i> (1974).....	126
11. Edmund Burke. <i>Reflecții asupra Revoluției din Franța</i> (1790).....	136
12. Rachel Carson. <i>Primăvara mută</i> (1962).....	146
13. Winston Churchill. <i>Nori de furtună</i> (1948).....	156
14. Carl von Clausewitz. <i>Despre război</i> (1832).....	170
15. Francis Fukuyama. <i>Sfârșitul istoriei și ultimul om</i> (1992).....	180

16. Mohandas K. Gandhi. <i>O autobiografie: Povestea Respect experimentelor mele cu adevărul</i> (1927-1929).....	190
17. Emma Goldman. <i>Anarhism și alte eseuri</i> (1910).....	196
18. Alexander Hamilton, John Jay și James Madison. <i>Scrierile federaliste</i> (1787).....	206
19. F.A. Hayek. <i>Drumul către servitute</i> (1944).....	216
20. Thomas Hobbes. <i>Leviatanul</i> (1651).....	226
21. Samuel P. Huntington. <i>Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale</i> (1996).....	232
22. Paul Kennedy. <i>Ascensiunea și decăderea marilor puteri</i> (1987).....	246
23. Martin Luther King. <i>Autobiografia lui Martin Luther King Jr.</i> (1998).....	254
24. Naomi Klein. <i>No logo</i> (1999).....	264
25. Abraham Lincoln. <i>Discursul de la Gettysburg</i> (1863).....	274
26. John Locke. <i>Două tratate despre guvernare</i> (1689).....	284
27. Niccolò Machiavelli. <i>Discursuri asupra primei decade a lui Titus Livius</i> (1531).....	294
28. Nelson Mandela. <i>Lungul drum spre libertate</i> (1995).....	304
29. Karl Marx și Friedrich Engels. <i>Manifestul Partidului Comunist</i> (1848).....	314
30. Mencius. <i>Scrierile lui Mencius</i> (sec. al III-lea î.Hr.).....	324
31. John Micklethwait și Adrian Wooldridge. <i>A patra revoluție</i> (2014).....	330
32. John Stuart Mill. <i>Supunerea femeilor</i> (1869).....	340
33. Hans Morgenthau. <i>Politica între națiuni</i> (1948).....	350
34. Robert Nozick. <i>Anarhie, stat și utopie</i> (1974).....	360

35. Joseph S. Nye. <i>Viitorul puterii</i> (2011).....	370
36. Mancur Olson. <i>Creșterea și declinul națiunilor</i> (1982).....	380
37. George Orwell. <i>Ferma animalelor</i> (1945).....	390
38. Thomas Paine. <i>Simțul comun</i> (1776).....	400
39. Platon. <i>Criton</i> (sec. al IV-lea î.Hr.).....	408
40. Karl Popper. <i>Societatea deschisă și dușmanii ei</i> (1945).....	414
41. Jean-Jacques Rousseau. <i>Discurs asupra originii și fundamentelor inegalității dintre oameni</i> (1755).....	424
42. Upton Sinclair. <i>Jungla</i> (1906).....	434
43. Aleksandr Soljenițin. <i>Arhipelagul Gulag, 1918-1956</i> (1974).....	444
44. Sun Yat-sen. <i>Cele trei principii ale poporului</i> (1924).....	454
45. Margaret Thatcher. <i>Autobiografia</i> (2013).....	464
46. Henry David Thoreau. <i>Nesupunerea civică</i> (1849).....	478
47. Alexis de Tocqueville. <i>Despre democrație în America</i> (1835).....	486
48. Richard Wilkinson și Kate Pickett. <i>Nivelul spiritului</i> (2009).....	496
49. Mary Wollstonecraft. <i>În apărarea drepturilor femeii</i> (1792).....	506
50. Fareed Zakaria. <i>Lumea postamericană</i> (2008).....	516
Alte 50 de cărți clasice de politică.....	527
Surse.....	537

1948

ESEURI DESPRE LIBERTATE ȘI PUTERE

Istoria nu este o pânză țesută de mâini inocente. Dintre toate cauzele care duc la degradarea și la coruperea oamenilor, puterea este cea mai constantă și cea mai activă.

Cel mai sigur test prin care dăm seama dacă o țară este cu adevărat liberă este cel referitor la gradul de securitate de care se bucură minoritățile.

Libertatea nu este un mijloc subordonat unui țel politic superior. Ea însăși este cel mai înalt țel politic.

Pe scurt

Evocarea frumuseții credinței islamiste și a rolului pe care aceasta îl joacă în evoluția spirituală a umanității.

Din aceeași sferă de interes

Isaiah Berlin, *Două concepte de libertate* (p. 106)

Francis Fukuyama, *Sfârșitul istoriei și ultimul om* (p. 180)

Alexis de Tocqueville, *Despre democrație în America* (p. 486)

CAPITOLUL 1

LORD ACTON

Poate că nu ai auzit de lordul Acton, dar cu siguranță ai auzit la un moment dat câteva dintre vorbele sale. În 1877, Mandell Creighton a publicat *History of the Popes* (*Istoria papilor*), iar într-o scrisoare privată, Acton, un bine cunoscut militant împotriva „infaibilității papale”, îi spune lui Creighton că ar fi putut să fie mult mai dur față de acaparările abuzive de putere ale papilor și față de corupția de nestăvilă a Vaticanului, ca să nu mai vorbim de copiii nelegitimi ai papilor. Astfel, el scrie:

Nu pot să accept principiul tău, potrivit căruia pe papi și pe regi trebuie să-i judecăm altfel decât pe ceilalți oameni, pornind de la prezumția, favorabilă lor, că nu au făcut nici un rău. Dacă e să existe vreo prezumție, atunci ea ar trebui să funcționeze în sens invers, adică împotriva celor care dețin puterea, iar pe măsură ce puterea crește, suspiciunea noastră ar trebui să crească la rândul ei. Puterea tinde să corupă, iar puterea absolută corupe total.

Apoi continuă:

Oamenii mari sunt aproape întotdeauna oameni răi, chiar și atunci când nu-și exercită autoritatea, ci influența: cu atât mai mult atunci când se adaugă la aceasta tendința sau certitudinea corupției prin autoritate. Nu există erezie mai mare decât aceea conform căreia funcția îl sfințește pe cel care o deține.

Astfel, celebrul argument de tip „puterea corupe“ trebuie văzut în contextul infailibilității papale, căreia Acton i s-a opus în mod vertiginos, atunci când a avut loc Conciliul Vatican I, în 1870. De neclintit în credința sa catolică, el credea că legile morale ale Bisericii erau perfecte, dar ființele umane, în mod cert, nu erau. Pentru a rămâne la putere, o persoană bună s-ar putea să fie nevoită să devină rea, iar potențialul de răutate al acesteia crește direct proporțional cu dimensiunea puterii sale.

Deși nu a publicat nici o carte în decursul vieții, Acton a muncit ani de zile la o istorie a libertății care avea să urmărească nașterea și lenta evoluție a libertății din perioada clasică până în lumea modernă. Nu a reușit să o finalizeze, iar colecția sa de eseuri a fost publicată doar după moartea sa. Într-adevăr, viziunea lui Acton asupra istoriei ca poveste morală, în care libertatea și adevărul se dezvoltă cu timpul, nu era la modă cât a trăit el; conform biografei sale, Gertrude Himmelfarb, abia în decursul celui de-al Doilea Război Mondial această viziune morală de neclintit a ajuns să fie apreciată și a fost văzută ca un avertisment profetic împotriva totalitarismului.

Istoria libertății

Ca istoric, Acton se distinge prin trei aspecte: o viziune cosmopolită (trebuie să studiem diferite țări și culturi pentru a extrage adevăruri universale, în loc să ne limităm la granițele naționale); o încredere în cercetarea empirică (a fost un vizitator constant și pasionat al arhivelor europene); și judecarea istoriei din perspectiva unor standarde morale eterne, de preferință creștine („Scurtul triumf al libertății ateniene și rapidul ei declin“, scrie el, „aparțin unei epoci care nu dispunea de nici un standard fix pentru a distinge între bine și rău.“)

Acton este adeptul unei abordări liberale/whig, care vede în istorie progresul ce duce la tot mai multă libertate. Există „o constantă a progresului... în direcția libertății organizate și garantate“. Asemenea lui de Tocqueville, el crede că, deși

lent, Providența lucrează prin istorie în sensul garantării triumfului binelui asupra răului și a ignoranței. Această concepție, admite el, se opune viziunii moderne a unor istorici precum Ranke și Carlyle, conform cărora nu există un model sau o direcție în care să se înscrie evenimentele.

Totuși, Acton clarifică natura acestei abordări atunci când spune că „înțelepciunea conducerii divine nu se arată în perfecțiunea lumii, ci în îmbunătățirea ei“. Știind că libertatea politică înseamnă libertate de acțiune, el nu își face iluzii, fiind conștient de faptul că este practic imposibil să ajungi la o societate perfectă. Momentul în care un conducător sau un stat încearcă să realizeze perfecțiunea, sau „o unică viziune“ a felului în care ar trebui să fie rânduite lucrurile, este momentul în care lucrurile încep să meargă prost. În schimb, el descrie libertatea ca pe „fructul delicat al unei civilizații mature“ și notează că „în toate timpurile, au fost rari prietenii sinceri ai libertății“. Este nevoie de mult timp pentru ca libertatea să ajungă să fie înrădăcinată în instituții și chiar și atunci ea este vulnerabilă în fața subversiunii și a corupției.

Totuși, dacă, așa cum observă Acton, libertatea este întotdeauna fragilă, este de asemenea adevărat că absolutismul și tirania nu trec niciodată testul timpului. Nici un grup aflat la putere nu poate să obțină vreodată, pentru mult timp, obediența implicită. Puterea trebuie să se justifice tot timpul pe sine și deseori îi este greu să o facă. Prin contrast direct, societățile „care au în spate o experiență lungă, dobândită cu dificultate, care sunt protejate de cunoașterea acumulată și de convingerile care au fost testate, în care există un nivel rezonabil de moralitate generală, de educație, de curaj și de autocontrol“ dobândesc, după un anumit timp, o anumită putere și reziliență. În schimb, deși par foarte puternice, regimurile absolutiste sunt fragile precum un ou.

Libertate și absolutism

Acton definește libertatea drept „garanția că fiecare om va fi protejat de influența autorității și a majorităților, a obiceiurilor

și a opiniilor, atunci când va face ceea ce el consideră că este de datoria lui“. Societățile mai libere, spune el, se deosebesc prin reprezentarea universală, absența sclaviei, flexibilitatea opiniei publice și, de asemenea, aspect crucial, prin „siguranța grupurilor mai slabe și libertatea de conștiință care, odată garantată, în mod efectiv, le garantează, la rândul ei, pe toate celelalte“. În ciuda faptului că era bogat și cu relații, Acton a făcut parte și dintr-un grup minoritar care fusese îndelung discriminat: era catolic într-o Anglie predominant protestantă, iar în tinerețe fusese respins de Universitatea Cambridge din pricina credinței sale. În mod deloc surprinzător, pentru Acton, libertatea religioasă este temelia libertății politice. Iar în ceea ce privește libertatea, poziția sa, exprimată printr-o altă celebră formulare, este clară: „Libertatea nu este un mijloc subordonat unui țel politic superior. Este ea însăși cel mai înalt țel politic.“

Istoria libertății, spune Acton, este istoria „izbăvirii omului... de puterea omului“. El este mulțumit să admită că mare parte din progres a avut loc în Anglia, care a fost întotdeauna relativ tolerantă și mai puțin dornică de putere decât alte națiuni. Cu toate acestea, nici o națiune n-ar trebui să se culce vreodată pe laurii rezultatelor sale politice și instituționale, și nu trebuie decât să ne gândim la Grecia și la Roma pentru a ne aminti de acest adevăr. Într-adevăr, istoria libertății este departe de a se fi terminat; libertatea necesită atenție deosebită, iar conservarea câștigurilor în materie de libertate nu este niciodată garantată.

Libertate și democrație

Acton descrie Europa medievală ca pe o luptă dintre o democrație emergentă și o aristocrație înrădăcinată, determinată să țină de puterea sa socială și economică. Statele nu erau așa de puternice pe cât sunt acum; libertatea lor era îngădită de clase și de organizații puternice. Însă, cu timpul, Biserica și statul și-au unit puterile pentru a contrabalansa puterea aristocrației, fapt care avea să genereze, la rândul

său, forme specifice de corupție și de abuz. A fost nevoie de cineva precum Martin Luther pentru a contesta respectiva paradigmă. Drept urmare, s-a dezvoltat un anume consens referitor la justul echilibru dintre libertate și buna guvernare. A luat ființă, astfel, democrația rudimentară, bazată pe sufragiu limitat, alături de principiul conform căruia nu este îngăduită nici un fel de taxare fără reprezentare sau consimțământ; și deși iobăgia continua să existe, sclavia dispăruse.

Într-un eseu despre cartea lui Erskine May, *Democrația în Europa*, Acton își formulează viziunea cu privire la diferența dintre libertate și democrație. Nu trebuie să uităm, spune el, că democrațiile au permis înflorirea comerțului cu sclavi, iar multe dintre cele mai intolerante societăți din punct de vedere religios au fost cele democratice. Mai mult decât atât, o tiranie a majorității ar putea să fie la fel de rea ca tirania unui singur om: „Democrația, la fel ca monarhia, este salutară în anumite limite și fatală atunci când le depășește“. Am văzut acest lucru în teroarea care a urmat Revoluției franceze și s-a întâmplat la fel, cu secole în urmă, în Atena, unde populația care vota credea că nimic nu poate să stea în calea marelui oraș-stat, îmbătându-se cu propria ei putere. Atunci când au ajuns să-și dea seama de calea greșită pe care o apucase, spune Acton, era deja prea târziu pentru ca Republica să mai poată fi salvată.

Legislatorii Constituției americane, notează Acton, au combinat insistența revoluționară franceză asupra suveranității populare cu o parte din precauția parlamentului englez. Rezultatul final a fost un mecanism înțelept de echilibru și control care se baza pe o justiție independentă și pe un executiv împuternicit prin vot, pe separarea clară dintre Biserica și stat și pe existența unei a doua Camere – iar în spatele tuturor acestora se afla federalismul menit să garanteze existența unui guvern central suficient de puternic pentru a rezolva problemele ce trebuiau rezolvate, dar a cărui putere avea să fie contrabalansată de către state. „Aceasta era democrația la cel mai înalt nivel de perfecțiune“, scrie Acton, „înarmată și vigilentă, mai puțin împotriva aristocrației

și monarhiei decât împotriva propriilor sale slăbiciuni și excese.”

Prin contrast cu ura îndârjită față de vechiul regim, care a dus la evenimentele de la Paris, în anul 1789, aspectele defnitorii ale independenței americane erau moderația și simpla dorință a oamenilor de a se descurca în viață. Proprietatea și bogăția monetară au devenit noii arbitri ai statutului social. Prin contrast cu pofta revoluționarilor francezi de redistribuire a bogăției, o egalitate „scăldată în sânge”, după cum o descrie Acton, în America conta mai degrabă egalitatea de șanse decât egalitatea efectivă. Una dintre cele mai importante teze ale sale este aceea că nu există legături evidente între libertate, democrație și egalitate. Inevitabil, nu le poți avea pe toate în egală măsură, trebuie să faci compromisuri, iar convingerea sa era că, fără îndoială, libertatea era cea mai importantă dintre cele trei. Ce valoare avea democrația dacă nu consfințește și nu protejează libertățile personale? Și cum ar fi putut să justifice cineva redistribuirea dacă aceasta presupunea violență și să furi de la bogați?

Observații finale

Josef Altholz, autor specializat pe Acton, a susținut într-un articol lung din *Oxford National Dictionary of Biography* că viața lui Acton a fost „în cea mai mare parte un eșec”. Acton a fost, într-adevăr, un politician ratat, un manager slab al moșiilor sale moștenite (a trebuit să se îndatoreze pentru administrarea lor și a fost constrâns să-și vândă biblioteca) și, în ciuda erudiției sale legendare, nu a finalizat nici o carte. Insistența sa asupra faptului că societățile de succes trebuie să aibă coloană vertebrală morală creștină pare să-l facă încă și mai irrelevant pentru secolul XXI.

Și totuși, ideile complexe ale lui Acton referitoare la libertate, democrație și putere pot să ofere în continuare inspirație și călăuzire. Una dintre cele mai mari intuiții ale sale este aceea că democrațiile sfârșesc prin a fi nevoite să aleagă între suveranitatea poporului (care poate să devină

pur și simplu „domnia gloatei”) și domnia legii. Cea din urmă, considera el, furnizează întotdeauna un cadru mult mai solid de dezvoltare și de manifestare a libertăților. Este prea ușor să pui libertatea și democrația la un loc, ca și cum ar fi pur și simplu același lucru, dar Acton ne reamintește că libertățile individuale pot fi cu ușurință călcate în picioare de forța unei aparente „voințe populare”. O democrație cu vot universal nu valorează prea mult dacă indivizii nu sunt protejați de o constituție solidă și de legi care le garantează libertatea individuală de a crede ceea ce vor și de a se asocia cu cine vor.

Mesajul final al lui Acton este că noi, cei care trăim în sisteme democratice, nu trebuie să ne complăcem niciodată. Democrația este de dorit în măsura în care sporește și conservă libertatea. Dacă nu reușește să facă asta, introducerea unui vot într-o urnă este un act lipsit de conținut.

John Emerich Edward Dalberg-Acton s-a născut în 1834 la Napoli, un fost stat suveran al cărui prim-ministru fusese tatăl său. A fost singurul copil al lui sir Ferdinand Acton și Marie Louise Pelin de Dalberg, care provenea dintr-o familie nobilă germană. După ce tatăl său a murit, mama sa l-a dus să trăiască în Anglia, acolo unde s-a căsătorit cu un politician liberal, lordul Levenson, al doilea Earl Granville, care a devenit ministru de Externe în cabinetul lui William Gladstone.

Cosmopolit din naștere, încă din copilărie Acton putea să vorbească fluent italiana, germana, franceza și engleza. (Himmelfrab notează faptul conform căruia, ca adult, „vorbea în engleză cu copiii săi, în germană cu soția sa născută în Bavaria..., în franceză cu cumnata sa și în italiană cu soacra“.) După ce a făcut școala la Paris și la Colegiul Catolic Oscott din Anglia, a încercat, fără succes, să fie admis la Cambridge. Renumitul istoric catolic Ignaz von Döllinger a devenit atunci profesorul lui și i-a insuflat o aversiune față de orice fel de absolutism religios sau statal.

Spre sfârșitul adolescenței și în primii ani după împlinirea vârstei de 20 de ani, Acton a întâlnit personalități eminente din diverse locuri din Europa și din Statele Unite, inclusiv pe papa Pius al IX-lea, și a asistat la încoronarea țarului Alexandru al II-lea al Rusiei. În 1857, s-a stabilit la reședința familiei Acton din Aldenham, în Shropshire, unde și-a construit marea sa bibliotecă. A intrat în viața politică, dar a avut succes doar parțial. Cu toate acestea, avea să devină mai târziu sfătuitor și confident al lui Gladstone. Acton a devenit influent în calitate de editor al publicației *The Rambler*, un organ de presă al catolicismului liberal englez, care a devenit ulterior *The Home and Foreign Review*. Ca urmare a presiunii venite din partea Romei, Acton a închis publicația și s-a orientat spre cercetare istorică asupra persecuției religioase.

În 1865, Acton s-a căsătorit cu verișoara lui, contesa Maria Anna Ludomilla Euphrosina. În 1869 a fost făcut baron, la recomandarea lui Gladstone, devenind unul dintre primii

lorzi catolici. În 1872, Universitatea din München i-a acordat un doctorat onorific în filosofie, urmat de diplome onorifice acordate de universitățile Cambridge (1889) și Oxford (1891). În 1892 a devenit fondatorul Catedrei de istorie modernă la Colegiul Trinity, Cambridge, susținând prelegeri populare despre Revoluția franceză și alte subiecte. A fost numit în funcția de editor al *Cambridge Modern History*, însă a suferit un accident vascular paralizant în 1901. După ce a fost mutat în casa familiei soției sale din Tegernssee, Bavaria, Acton a murit un an mai târziu.

2012

DE CE EȘUEAZĂ NAȚIUNILE

În timp ce instituțiile economice sunt esențiale pentru a stabili dacă o țară este săracă sau prosperă, politica și instituțiile politice sunt cele care decid ce instituții economice deține o țară.

Instituțiile economice incluzive, care impun respectarea drepturilor de proprietate, creează egalitatea de șanse și încurajează investițiile în noi tehnologii și competențe, conduc la creștere economică mai mult decât instituțiile economice extractive, care sunt organizate astfel încât cei puțini să extragă resurse de la cei mulți, care nu reușesc să protejeze drepturile de proprietate și să ofere stimulente pentru activitatea economică.

Creșterea din China, așa cum s-a derulat până acum, este doar o altă formă de creștere în cadrul instituțiilor politice extractive, cu puține șanse de a se transforma într-o dezvoltare economică de durată.

Pe scurt

Cele mai sărace țări din lume au ceva în comun: instituții politice falimentare. Fără stabilitatea și transparența pe care le aduce buna guvernare, imboldul de a crea bogăție dispare.

Din aceeași sferă de interes

Lord Acton, *Eseuri despre libertate și putere* (p. 40)

John Micklethwait și Adrian Wooldridge, *A patra revoluție* (p. 330)

Mancur Olson, *Creșterea și declinul națiunilor* (p. 380)

Karl Popper, *Societatea deschisă și dușmanii ei* (p. 414)

CAPITOLUL 2

DARON ACEMOGLU ȘI JAMES A. ROBINSON

Ce își doresc cel mai mult oamenii din țările sărace? *De ce eșuează națiunile: Originile puterii, ale prosperității și ale sărăciei* (Editura Litera, 2015) începe cu citatele câtorva tineri protestatari care au contribuit la răsturnarea regimului Mubarak în Egipt, cu scopul de a încerca să lămurească ce anume urmăreau aceștia. Spre exemplu, inginerul de software și bloggerul Wael Khalil, unul dintre liderii mișcării, a făcut o listă cu 12 lucruri pe care voia să le schimbe. În loc să se concentreze asupra unor chestiuni precum salarii mai mari și prețuri mai mici, toate revendicările sale erau politice. Situația economică precară a Egiptului era rezultatul direct al monopolizării politicii și instituțiilor politice de către o elită. Dacă acest lucru nu se schimba, nimic altceva nu avea să se schimbe – inclusiv economia.

Opțiunea de a pune politica pe primul loc ar putea să pară evidentă, notează Acemoglu (profesor de economie la MIT) și Robinson (profesor de științe politice la Harvard), însă profesorii și formatorii de opinie deseori avansează alte explicații atunci când vine vorba de falimentul unei țări. În cazul Egiptului, acestea ar include geografia – lipsa de apă și de teren arabil a tras-o inevitabil înapoi, prin comparație cu alte locuri mai fertile; cultura – egiptenii sunt percepuți ca fiind lipsiți de etica muncii, necesară pentru a reuși, iar credințele islamice ale poporului nu favorizează succesul economic; și deciziile neinspirate ale liderilor săi – dacă țara